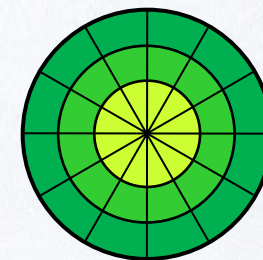
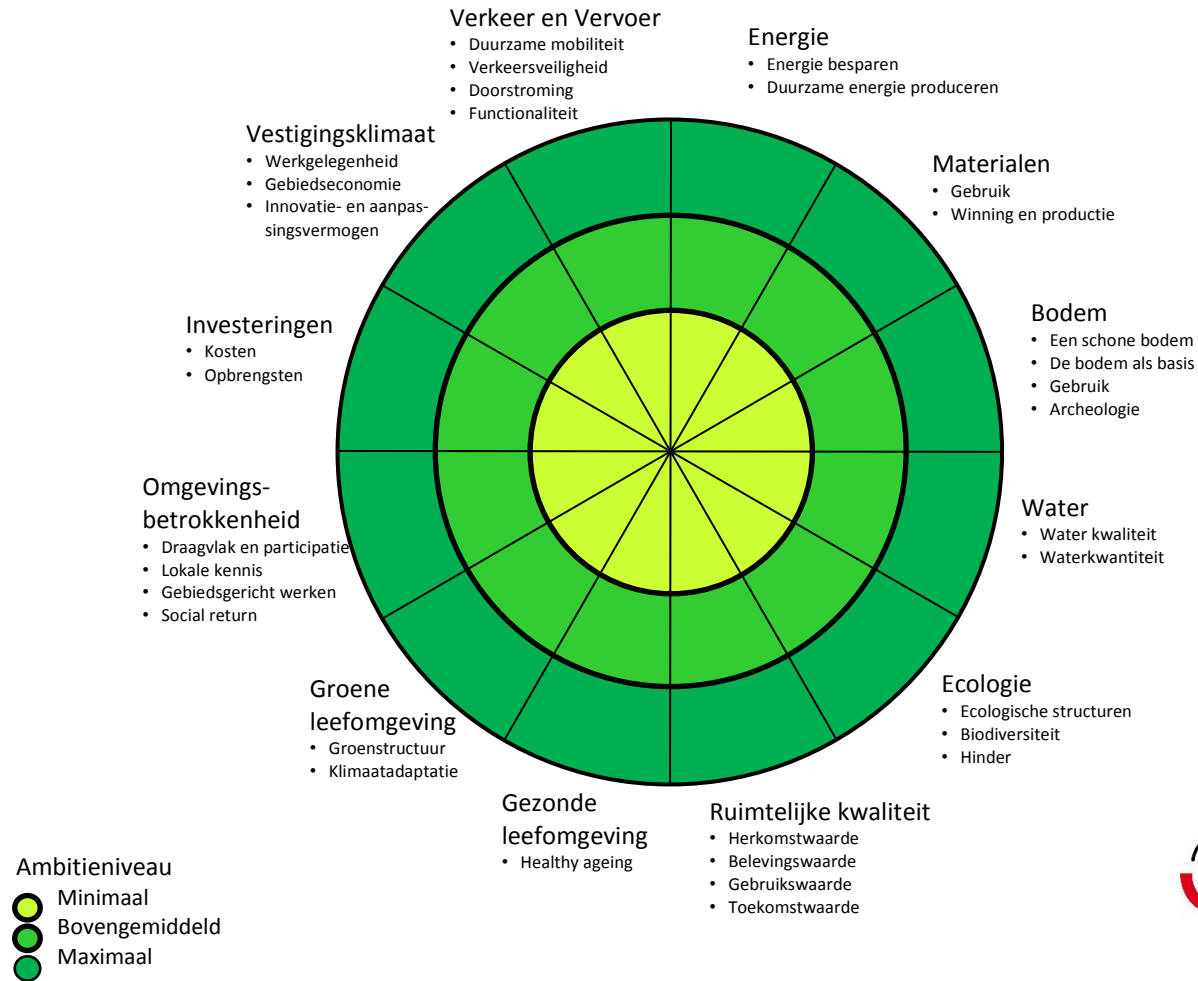

Groninger Ambitieweb Duurzaam GWW

Duurzaam werken in de openbare ruimte

Groninger Ambitieweb

Duurzaam werken in de openbare ruimte

Ter inleiding	4
Hoe gebruik je het Ambitieweb?	5
Uitleg thema's	6
1 Energie	7
Energie besparen	
Duurzame energie produceren	
2 Materialen	8
Gebruik	
Winning en productie	
3 Bodem	9
Een schone bodem	
De bodem als basis	
Gebruik	
Archeologie	
4 Water	10
Waterkwaliteit	
Waterkwantiteit	
5 Ecologie	11
Ecologische structuren	
Biodiversiteit	
Hinder	
6 Ruimtelijke kwaliteit	12
Herkomstwaarde	
Belevingswaarde	

Gebruikswaarde	
Toekomstwaarde	
7 Gezonde leefomgeving	13
Healthy Ageing	
8 Groene leefomgeving	14
Groenstructuur	
Klimaatadaptatie	
9 Omgevingsbetrokkenheid	15
Draagvlak en participatie	
Lokale kennis	
Gebiedsgericht werken	
Social return	
10 Investeringskosten	17
Kosten	
Opbrengsten	
11 Vestigingsklimaat	18
Werkgelegenheid	
Gebiedseconomie	
Innovatie- en aanpassingsvermogen	
12 Verkeer en vervoer	19
Duurzame mobiliteit	
Verkeersveiligheid	
Doorstroming	
Functionaliteit	
Meer weten? Hulp nodig?	20

Ter inleiding

We moeten duurzamer worden. Want er staat veel op het spel. Daarom zijn er de laatste jaren door overheden op alle niveaus afspraken gemaakt over het terugbrengen van onze CO₂-uitstoot en andere milieubelastende gedragingen. De gemeente Groningen wil nadrukkelijk haar verantwoordelijkheid nemen.

In 2011 heeft de gemeenteraad uitgesproken dat de gemeente in 2035 CO₂-neutraal moet zijn. Dat betekent dat we in al ons beleid en in al onze gedragingen steeds moeten proberen (nog) duurzamer te werken. Dus ook waar we als gemeente aan het werk zijn met wegen, bruggen, viaducten, water en groen. Of in vaktermen: met GWW (Grond, Weg- en Waterbouw)

GWW-projecten zijn vaak complex, met een lange voorbereidingstijd. Als het werk in uitvoering komt zijn veel beslissingen al genomen. Als we duurzamer willen werken is het dus belangrijk daar zo vroeg mogelijk met alle betrokkenen over na te denken, de mogelijkheden voor (extra) verduurzaming in kaart te brengen, de haalbaarheid te onderzoeken en vervolgens duidelijke keuzes te maken. Hoe doe je dat? Met het Groninger Ambitieweb Duurzaam GWW!

Het Ambitieweb Duurzaam GWW

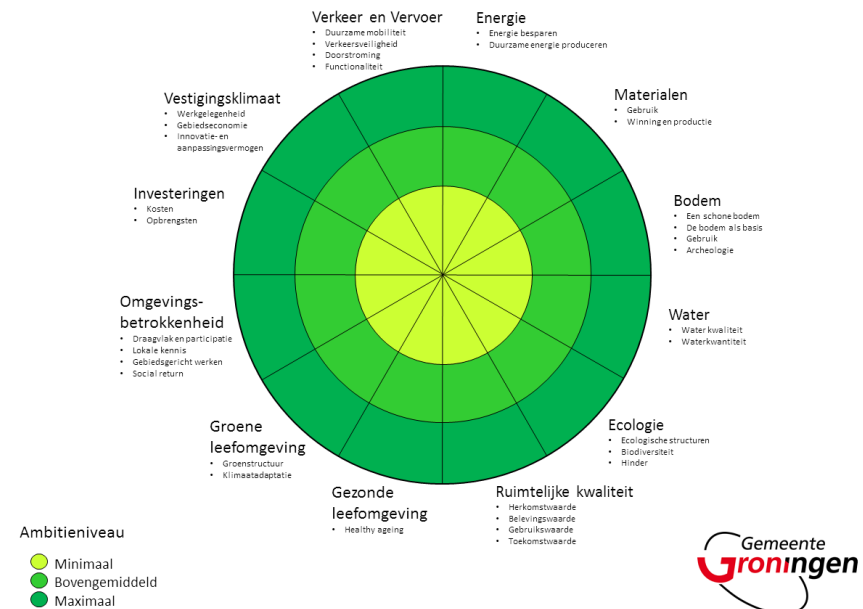
Het Ambitieweb is een overzichtelijk hulpmiddel dat je helpt om bij de start van een project met alle betrokkenen na te denken over alle duurzaamheidsaspecten en haalbare keuzes te maken. Vervolgens brengt het Ambitieweb je ambities ook in beeld, zodat in één oogopslag voor iedereen zichtbaar is wat je wilt bereiken. Zo helpt het Ambitieweb om de koers uit te zetten én vast te houden!

Twaalf aspecten, drie ambitieniveaus

Het Ambitieweb onderscheidt twaalf verschillende aspecten van duurzaamheid. Bij elk aspect (thema) vind je allerlei aandachtspunten die je helpen

bij het nadenken over hoe je duurzaamheid in de praktijk zou kunnen brengen. Vervolgens stelt het ambitieweb je de vraag hoe ver je wilt en kunt gaan: Voldoen aan de normen? Een schepje er bovenop? Of kies je voor het maximaal haalbare? Het ambitieweb koppelt meetbare en haalbare doelen aan je ambities en houdt je zo met beide benen op de grond.

Groninger Ambitieweb

Van Green Deal naar Ambitieweb GWW

Als een van de ruim 85 organisaties, ondertekende de Gemeente Groningen begin 2017 de Green Deal Duurzaam GWW. Met deze ondertekening heeft zij uitgesproken werk te willen maken van duurzaamheid in projecten in de openbare ruimte en infrastructuur. Alle ondertekenende partijen doen dit volgens een gezamenlijke aanpak: de Aanpak Duurzaam GWW. Deze aanpak kent vier instrumenten: de Omgevingswijzer, het Ambitieweb, DuboCalc en de CO2-prestatieladder. Sinds de ondertekening in 2017 is er veel gebeurd bij Gemeente Groningen. De gemeente is aan de slag gegaan met het toepassen van De Aanpak Duurzaam GWW en het Ambitieweb in zeven pilotprojecten (Engelse Park; Oosterhamrikzone; Brug Kattendiep; P+R Reitdiep; Baggeren Noorderplantsoen; Westelijke Ringweg en Zernikelaan).

De pilotprojecten zijn zorgvuldig geëvalueerd en daaruit blijkt dat er enthousiasme is voor de aanpak en de toename van de kennis over wat een duurzamer aanpak zou kunnen opleveren. Tegelijkertijd is de conclusie dat de nieuwe werkwijze tot nu toe minder oplevert dan verwacht. Het is dus nog zoeken naar hoe de kansen en mogelijkheden in de praktijk nog beter verzilverd kunnen worden. Het Ambitieweb helpt daarbij.

Het Ambitieweb GWW is een instrument dat het beleid op de verschillende aspecten van duurzaamheid samenbrengt. Zo vormt het een belangrijk hulpmiddel in het maken van een goede vertaling van beleidsmatige opgaven naar projectspecifieke ambities en draagt het bij aan de concrete toepassing van duurzaamheidsbeleid in de praktijk. Adviesbureau Tauw, mede-ondertekenaar van de Green Deal Duurzaam GWW, heeft geholpen bij het opstellen van het Groninger Ambitieweb GWW.

Hoe gebruik je het Ambitieweb?

Het Ambitieweb is een hulpmiddel. Het helpt je om bij de start en tijdens een project verantwoorde keuzes te maken over hoe je (nog) duurzamer kunt werken. Dat gaat in vijf stappen:

1. Hou een werksessie met alle betrokkenen

Hou een werksessie waar het projectteam, inkoop, beheer en inhoudelijk specialisten aan tafel zitten. Nodig ook eventuele externe betrokkenen en omwonenden uit.

2. Kies je ambitieniveau

Alle deelnemers raadplegen het Ambitieweb en kiezen bij elk thema het ambitieniveau dat volgens hem/haar haalbaar zou moeten zijn.

3. Ga in gesprek

Besprek met elkaar je keuzes, bevraag en licht toe. Kies vervolgens samen voor elk thema een ambitieniveau.

4. Concretiseer

Maak de ambitie zo concreet mogelijk en richt de omschrijving specifiek op het project. Besteed hierbij ook aandacht aan hoe je de beoogde resultaten gaat meten (indicatoren).

5. Maak afspraken

Tot slot bespreek je met elkaar wat er moet gebeuren om de ambitie waar te maken en wie wat gaat doen. Bepaal de vervolgstappen en zet deze in de agenda's.

Kom je er niet uit? Meer weten?

Neem contact op met een collega uit het [kernteam duurzaam GWW](#) voor hulp.

#. Thema	Basis	Plus	Max	Indicatoren
Subthema's Aandachtspunten	Ambitieniveau 1 Er is inzicht in de duurzaamheidseffecten en het project voldoet in ieder geval aan de (wettelijke) normen. <i>Let op: elk volgend ambitieniveau is een uitbreiding (dus geen vervanging) van het voorgaande.</i>	Ambitieniveau 2 Er zijn concrete verbeterdoelstellingen; het project realiseert significante duurzaamheidswinst. Het voldoet (minimaal) aan de eisen uit de Routekaart Groningen CO2-neutraal.	Ambitieniveau 3 Maximaal duurzaam; het project is op zichzelf maximaal duurzaam en levert een positieve bijdrage aan duurzaamheidsdoelen buiten het project zelf (bijvoorbeeld energieleverend, circulaire economie, luchtzuiverend, ecologie).	Meten is weten. Breng bij het bepalen van de ambitie ook in kaart hoe je gaat meten of je je doelen hebt gehaald. Welke indicatoren zijn daarbij bruikbaar?
Vakspecialist: Naam / E-mail / Telefoon				

1. Energie	Basis	Plus	Max	Indicatoren
Energie besparen Machines, aggregaten, apparaten Voertuigen, transport Verlichting Duurzame energie produceren Zonnepanelen Windmolens Geothermie Biomassa/biogas	<i>Lager energiegebruik dan huidige standaard, maar nog niet CO2-neutraal</i>	<i>CO2-neutraal</i> Emissieloze voertuigen Energie uit duurzame bronnen Integratie zon/wind/biomassa	<i>Energiepositief</i> Project levert (uiteindelijk) meer energie op dan het heeft gekost. Geen gebruik van bio-brandstoffen.	• Absolute energieverbruik in MWh. • Zonne-energie: energieproductie op eigen areaal in MWh. • Energie uit zon en wind: opgesteld vermogen in MW. • Ingekochte groene stroom in MWh. • Energiegebruik: hoeveelheden/energiestromen in kWh, zichtbaar te maken via energieberekeningen voor verschillende fases, ook te berekenen in overeenstemming met Greenhouse Gas (GHG)-protocol. • Klimaat effecten: emissies van 'Green House Gasses' te berekenen m.b.v. GHG-protocol, zie ook Handboek versie 3.0 CO2-prestatieladder. • Hoeveelheid opgewekte energie op basis van biogas. • Hoeveelheid opgewekte energie op eigen grond, object of areaal.
Vakspecialist: Thijs Veenstra / Thijs.Veenstra@Groningen.nl / 06 2563 4051				

2. Materialen	Basis	Plus	Max	Indicatoren
Gebruik Zo min mogelijk Algemeen beschikbaar Onderhoudsvraag/ -gevoeligheid Herbruikbaar Winning en productie Duurzaam Arbeidsomstandigheden Herkomst	<i>Inzicht in duurzaamheidseffecten, minimaal handhaven huidig niveau</i> Volgens criteria Maatschappelijke Verantwoord Inkopen	<i>Significante en meetbare verbetering</i> Minimale MKI-score (Dubocalc) >10% CO2-reductie >10% circulair Zo laag mogelijke LCC Biobase materialen	<i>Maximaal duurzaam materiaalgebruik</i> Te onderbouwen met LCC/LCA-berekeningen middels Multi Criteria Analyse >20% CO2-reductie >20% circulair > 10% biobase materialen	• Materiaalstromen: hoeveelheden te (her)gebruiken vrijkomende grondstoffen in m3 of %, het aandeel van hergebruikt materiaal in nieuwe projecten/producten • Milieu-impact over de life cycle is uit te drukken in een MilieuKostenIndicator (MKI), te berekenen met behulp van DuboCalc. • Percentage circulair grondstofgebruik; binnen het project, tijdens uitvoering en/of tot en met sloop, hoogwaardig her te gebruiken c.q. vrijkomend, volledig afbreekbaar materiaal. • Life Cycle analyses (LCA) om de materiaalgebonden CO2-(en andere) emissies in beeld te brengen, methodiek conform GHG-protocol, ook DuboCalc te gebruiken. • (Monetaire) waarde van materialen en grondstoffen als natuurlijk kapitaal; • Waarde van de materialen van het product in de afdankfase.
Vakspecialist: Ties Prins / Ties.Prins@Groningen.nl / 06 5528 1860				

3. Bodem	Basis	Plus	Max	Indicatoren
Een schone bodem Verontreiniging bodem en grondwater; voorkomen, saneren Beheer; duurzaam en efficiënt De bodem als basis Waterhuishouding Bodemleven, ecologie en klimaat Gebruik Boven- en ondergrond Kabels en leidingen Transport, hergebruik Archeologie Kennen, bewaren, waar- deren, beleven	<i>Inzicht en minimaal hand- haven huidige kwalitei- ten; conform Nota bo- dembeheer.</i> Verontreinigingen func- tiegericht saneren. Onafgedekte, open bo- dem ≥ 20%. Kabels en leidingen ge- bundeld aanleggen. In kaart brengen en waar- deren archeologische res- ten conform Kwaliteits- norm Archeologie Zo min mogelijk versto- ring van het bodemar- chief . Bij onvermijdelijke versto- ring de resten opgraven conform KNA.	<i>Meetbare/verifieerbare doelstellingen en het be- reiken van significantie ver- betering.</i> Verontreinigingen func- tiegericht+ saneren. Onafgedekte, open bo- dem ≥ 25%. Kabels en leidingen ge- bundeld aanleggen onder verhard oppervlak. Restanten grond niet op- slaan, maar direct verwer- ken in andere projecten Bij ondergrondse bouw- werken, zoals parkeerga- rages, zorgen voor (moge- lijkheid voor) duurzame en volwaardige groene in- richting maaiveld. Archeologische waarden borgen; ruimtelijk kwali- tatief goed inpassen, fy- siek beleefbaar maken. Met resultaten archeolo- gisch onderzoek (KNA conform) meerwaarde creëren.	<i>Maximale inzet</i> Verontreinigingen multi- functioneel saneren (tot buiten projectbegren- zing). Grondwater functiege- richt saneren. Gesloten grondbalans (vi- sie <i>Stad verdiept</i>). Onafgedekte, open bo- dem ≥ 35%. Open bodem geschikt voor een optimale groene richting, door goede ver- binding ondiepe en die- pere ondergrond. Kabels en leidingen onder verhard oppervlak in ka- belgoten of buizenstra- ten . Archeologische waarden fysiek beleefbaar ook op lange termijn, deel laten uitmaken van de identiteit van de plek; bewoners en gebruikers erbij betrekken.	• Hoeveelheden en vervuilingscategorieën van aanwezige vervuilde grond voor en na project, toe- of afname van hoeveelheid vervuilde grond, conform methodiek voor milieueffecten in planprocedures. • Aandeel bodemvreemd materiaal overeenkomstig lokale maximale waarden. • Wel of geen aantasting van bodemsysteem, omvang (in m3) aantasting bodemsysteem, beschrijving van kwalitatieve effecten aantasting bodemsysteem, conform methodiek voor milieueffecten in planprocedures. • Aan- of afwezigheid van bodemleven. • Aandeel onafgedekte, open bodem. • (Monetaire) waarde van bodem als natuurlijk kapitaal.
Vakspecialist: Guido Hummel / Guido.Hummel@Groningen.nl / 06 4628 5123				

4. Water	Basis	Plus	Max	Indicatoren
<i>Volksgezondheid</i> <i>Leefomgeving</i> <i>Bodem, grondwater, oppervlaktewater</i> Waterkwaliteit Schoon houden Schoon en vuil scheiden (riolering) Schoon(er) maken Natuurlijke inrichting Waterkwantiteit Tekort, droogte, vasthouden Overlast, bergen, afvoeren	<i>Inzicht en minimaal handhaven huidig niveau</i>	<i>Relevante en meetbare verbetering</i> Belevingswaarde Waterkwaliteit Watersysteem, waterdoorlatende bestrating	<i>Maximale inzet</i> Scheiden aan de bron Innovaties Warmtewinning uit oppervlakte/afvalwater	• De waterkwaliteit (kwalitatief, methodiek conform Watertoets in planprocedures) • Overstromingsrisico's • Hoeveelheden geloosd water op basis van lozing metingen • m2 toe- of afname van het verhard oppervlak • m natuurvriendelijke oever • toegankelijk maken/houden voor beheer oa. met maaiboot • (Monetaire) waarde van water als natuurlijk kapitaal • H2O-footprint van projecten, bijvoorbeeld materiaalgebonden (Water Footprint Assessment Manual, nog niet gebruikelijk in GWW-projecten) • Waterkwantiteit: Grondwaterpeilen met het oog op Grondwateroverlast en -onderlast • Waterkwaliteit: Chemische en ecologische parameters; • Waterbodembodem: kwaliteit en hoeveelheid aanwezig slib • Percentage gescheiden riolering
Vakspecialist: Paula Zeldenrust / Paula.Zeldenrust@Groningen.nl / 050 367 8043				

5. Ecologie	Basis	Plus	Max	Indicatoren
Ecologische structuren Kwaliteit en samenhang leefruimtes planten en dieren Groen – Blauw – Rood Biodiversiteit Aanwezige soorten Doelsoorten Hinder Geluid, trillingen, licht, aantasting habitat	<i>Inzicht en minimaal handhaven huidige niveau</i> <i>GES (Gemeentelijke Ecologische Structuur)</i> Beperken negatieve effecten Compenseren in oppervlak en kwaliteit, evt <i>buiten</i> plangebied	<i>Relevante en meetbare verbetering</i> Extra leefkwaliteit toevoegen voor minmaal 1 soort Meer variatie in structuren Betere verbindingen Compenseren in oppervlak en kwaliteit, <i>binnen</i> plangebied	<i>Maximale inzet</i> Extra leefkwaliteit toevoegen voor minmaal 2 soorten Toevoegen groenoppervlak Ontsnippen leefgebieden	- Beschermde planten en dieren: Effectbeoordeling (inventarisatie/toetsing conform vastgestelde protocollen) waarbij wettelijk te treffen maatregelen in beeld worden gebracht (mitigatie, compensatie en de noodzaak voor een ontheffing/vergunning Wet natuurbescherming). - Ecologische structuren: omvang van te doorsnijden gebied (versnippering), te verdwijnen natuurgebied (NNN, Natura 2000), conform methodiek voor milieueffecten in planprocedures. - Kwalitatieve beoordeling van effecten voor biodiversiteit (omvang van populaties, hoeveelheid soorten) conform de methodiek voor milieueffecten in planprocedures (kartering/ inventarisatie). Indicatoren die gehanteerd kunnen worden voor de (monetaire) waardering van de prestaties, sluiten aan bij MKBA (= Maatschappelijke Kosten Baten Analyse). - Hoeveelheden voor een project te kappen/aan te planten bomen en struiken - Waardering van ecosysteemdiensten op basis van verschillende indicatoren. Bijvoorbeeld de (monetaire) waarde van natuurlijke elementen ten behoeve van klimaatmitigatie (CO₂-opname) of biomassa voor energieopwekking; Of geluidabsorptie (Welzijn) door bomen. - SES omvang en kwaliteit - Doelsoorten van de SES. Aantal soorten en aantallen van die soorten (soortgroepen: flora, vogels, amfibieën, zoogdieren, vleermuizen, vlinders, libellen) - Bomen: aantal, kroonvolume, soortenvariatie - Variatie in structuur en daarmee diversiteit aan leefgebieden (water, oevers, kruidenvegetatie, kale grond, struweel, bosschages) - Verstoringsindicatoren zoals verlichting - Beoordeling natuurwaarden middels 0- meting, daarna opnieuw bij ontwerp en bestek - Maatschappelijke waardering / beleving
Vakspecialist: Klaas van Nierop / Klaas.van.Nierop@Groningen.nl / 06 2914 0236				

6. Ruimtelijke Kwaliteit	Basis	Plus	Max	Indicatoren
Herkomstwaarde Zichtbaarheid van het verleden en het ontstaan Eigen identiteit Verbindingen Belevingswaarde Leefbaar, mooi Groen Gevarieerd Gebruikswaarde Functionaliteit, doelmatigheid Variatie in functies Versterkende functies Toekomstwaarde Duurzaamheid Flexibiliteit Beheer	<i>Inpassen.</i> <i>Inzicht en minimaal handhaven huidige niveau</i> Zo mogelijk verbeteren van bestaande ruimtelijke kwaliteit Monumentale waarden behouden/herstellen	<i>Combineren.</i> <i>Relevante en meetbare verbetering</i> Significante verbetering op minimaal 1 subthema Geen verslechtering	<i>Transformeren met maximale inzet</i> Verbeteren ruimtelijke kwaliteit is leidend	• Herkomstwaarde: status, leeftijd, bouwstijl, gaafheid, uniciteit, betekenis • Belevingswaarde: diversiteit, structuur, vorm, compositie, identiteit, herkenbaarheid, zingeving, attractiviteit, schoonheid. • Gebruikswaarde: samenhang, patroon, functie, integratie, doelmatigheid, functionele geschiktheid, doelmatig gebruik, doelmatige aanleg, doelmatig beheer, bereikbaarheid, interferentie, efficiëntie. • Toekomstwaarde: duurzaamheid, proces, tijd, ontwikkeling, doelmatigheid in tijd, sturende werking, uitbreidbaarheid, aanpasbaarheid, flexibiliteit, circulariteit.
Vakspecialist: Martijn Schuit / Martijn.Schuit@Groningen.nl / 06 5541 4805				

7. Gezonde leefomgeving	Basis	Plus	Max	Indicatoren
Healthy Ageing Gezondheid raakt aan alle beleidsterreinen. Daarom beschouwen we gezondheid (fysiek, mentaal, veiligheid, hinder) integraal, volgens de <i>G6 kernwaarden (visie Healthy Ageing)</i> voor de gezonde leefomgeving: G1: Actief Burgerschap G2: Bereikbaar Groen G3: Actief Ontspannen G4: Gezond Verplaatsen G5: Gezond Bouwen G6: Gezonde Voeding	G1: Omgeving informeren G2: Handhaven aanwezigheid groen G3: Handhaven ontmoetingsplekken G4: Veiligheid voor fietsers en wandelaars handhaven G5: Gezondheid van binnenklimaat handhaven G6: Eetbare plekken handhaven	G1: Omgeving betrekken G2: Groen toevoegen G3: Ontmoetingsplekken toevoegen G4: Meer ruimte voor actief vervoer G5: Verbeterd binnenklimaat woningen G6: Toevoegen van eetbare plekken	G1: Omgeving actief invulling laten geven G2: Groen met hoge kwaliteit en diversiteit toevoegen G3: Kwaliteitsvolle ontmoetingsplekken voor alle groepen uit samenleving G4: Auto is ondergeschikt aan actief vervoer / autoluw gebied G5: Maak woningen duurzaam en levensloopbestendig G6: Gezond voedsel verbouwen en aanbieden. Ook kansrijke ideeën realiseren met aanvullend effect <i>buiten</i> het directe plangebied.	• Effecten voor de gezondheid en hinder (lucht, geluid, trillingen) te waarderen/beoordelen conform methodiek voor milieueffecten in planprocedures • Beoordeling van (fysiek) welzijn via belevingswaardonderzoeken/metingen • Bijhouden aantal binnengekomen klachten • Veiligheidseffecten zijn in beeld te brengen via risicoanalyses en effectbeoordelingen, voor externe en verkeersveiligheid conform te waarderen/ beoordelen conform methodiek voor milieueffecten in planprocedures. Voor andere aspecten, zoals arbeidsveiligheid, via bijv. RI&E of (kwantitatieve) risicoanalyses (zoals QRA-methodiek voor tunnels). • (Monetaire) waarde voor welzijn, zoals groene recreatie als natuurlijk kapitaaldienst.
Vakspecialisten: Erin Straat / Erin.Straat@Groningen.nl / 06 2563 5808 Vakspecialisten: Rixt Botma / Rixt.Botma@GGD.Groningen.nl / 06 1538 1569				

8. Groene leefomgeving	<i>Basis</i>	<i>Plus</i>	<i>Max</i>	<i>Indicatoren</i>
Groenstructuur Bomen; monumentale, soortenvariatie Parkjes, speelplekken Tuinen en binnenterreinen Klimaatadaptatie Hittestress Waterbeheer Minder steen	<i>Inzicht en minimaal handhaven huidig niveau</i> Bestaande omgeving: 1:1 compensatieplicht Nieuwe woonwijken en herinrichting: voldoen aan specifieke normen uit nieuwe Groenvisie	<i>Relevante en meetbare verbetering</i> Additioneel oppervlakte groen per woning (zie Groenvisie) Duurzaam verwerken >50% groenafval Ruimer compenseren Ook dunnere bomen (geen kapvergunning) compenseren Aanplanten bomen (Ø 25-30cm) en struiken (h 125-150cm) Bijdragen aan minimaal één doelstelling gebiedsprogramma of wijkvernieuwingsplan	<i>Maximale inzet</i> Additioneel oppervlakte groen per woning (zie Groenvisie) Duurzaam verwerken alle groenafval Slechte bomen vervangen Aanplanten bomen (Ø 30-35cm) en struiken (h 150-175cm) Groene daken op nieuwbouwwoningen Bijdragen aan meerdere doelstellingen gebiedsprogramma of wijkvernieuwingsplan	• Aantal en oppervlakte te kappen en de te planten (compenseren) bomen en struiken. Dit in combinatie met stamdoorsnede, monumentale waarde, soorten en kroonvolume. APVG verplicht tot het behoud en compensatie van groen (kwantiteit). • De hittestresskaart en wateroverlastkaart zijn goede graadmeters. Hoe meer hittestress hoe meer noodzaak tot vergroenen. Verbeteringen meten we op basis van deze kaart zoals deze in 2018 is gemaakt voor de klimaatstresstest. • In het kader van klimaatadaptief beleid wordt nog gewerkt aan indicatoren en doelstellingen. • Mate van biodiversiteit (verschillende soorten) voor klimaatbestendige inrichting. Door divers aan te planten voorkoming van het wegvallen van aaneengesloten boomstructuren. • Voor de achtergronden waarom deze zaken noodzakelijk zijn wordt verwezen naar het ambitie thema Welzijn/leefomgeving. • Mate van ziektebestendigheid. Door ziektebestendige soorten aan te planten • Voorkoming van het wegvallen van aaneengesloten boomstructuren • Wijkkompassen https://basismonitor-groningen.nl/kompasvangroningen/
Vakspecialist: Henk Langeveld / Henk.Langeveld@Groningen.nl / 06 5350 1385				

9. Omgevingsbetrokkenheid	Basis	Plus	Max	Indicatoren
Draagvlak en participatie Informeren Participeren Co-creëren Lokale kennis Over het gebied (bij de gemeente) In het gebied (bij bewoners) Gebiedsgericht werken Verbinden met andere (geplande) projecten in de buurt Bundelen geldstromen Social return Inzet mensen met afstand tot de arbeidsmarkt Uit projectgebied?	<i>Informeren</i> <i>De gemeente handelt</i> Belanghebbenden zijn in kaart gebracht Actieve informatievoorziening Draagvlak door communicatie over nut en noodzaak Projectleider/directievoerder aanspreekpunt	<i>Participeren</i> <i>De gemeente betreft</i> <i>belanghebbenden actief bij planvorming en -uitvoering</i> Organisatie van actieve inbreng belanghebbenden, langs meerdere kanalen Draagvlak-doelen formuleren Organisatie van actieve samenwerking met andere teams/directies/ projecten Systematische behandeling en registratie klachten Extra prestatie in Social return	<i>Co-creëren</i> <i>Belanghebbenden denken en beslissen mee</i> Gelijkwaardigheid is uitgangspunt Belanghebbenden bepalen en doen mee in projectorganisatie Draagvlak is voorwaarde Zoveel mogelijk inzet lokale ondernemingen Co-financiering door externe partijen is voorwaarde voor uitvoering Koppelen met andere (geplande) projecten en doelen gebiedsprogramma Maximale brede prestatie in Social return	• Ingezette vorm(en) van participatie / omgevingsbetrokkenheid; • Mate waarin er is geïnvesteerd om draagvlak voor het project in de omgeving te peilen en / of te verhogen; • Meting van tevredenheidspercentage over het project voorafgaan aan / tijdens / na afloop van het project bij belanghebbenden; • Mate waarin actief is geïnventariseerd/gecommuniceerd met belanghebbenden over de manier(en) van omgevingsbetrokkenheid; • Aantal binnengekomen klachten/vragen over het project; • Aantal dagen dat zit tussen binnenkomen van een klacht en de beantwoording en afhandeling ervan; • Mate waarin over de planning en voortgang van het project wordt gecommuniceerd in lokale niet-meentelijke media (papier en online); • Score op indicator “sociale binding en cohesie” uit de Wijkkompassen; • Score op indicator “maatschappelijk actief en betrokken” uit de Wijkkompassen; • Percentage van het totaalbudget besteed bij lokale ondernemingen; • Aantal betrokken buurtorganisaties bij het project; • Aantal betrokken belangengroepen bij het project; • Aantal betrokken professionele partners in de omgeving bij het project;

				• Mate waarin de Wijkkompassen zijn gebruikt om informatie over het projectgebied te verzamelen; • Mate waarin door de projectgroep actief relevante informatie is verzameld onder belanghebbenden; • Mate waarin de planvorming is afgestemd met collega's van andere gemeentelijke directies; • Mate waarin de uitvoering van het project ook doelen dient van andere directies/projecten (koppelkansen); • Mate waarin wordt geïnvesteerd in optimale samenwerking tussen verschillende gemeentelijke onderdelen; • Percentage van het totale projectbudget dat bestaat uit geld van andere directies/organisaties (co-financiering); • Percentage van de aanneemsom die wordt geïnvesteerd in social return; • Aantal vormen social return waaraan wordt voldaan tijdens de uitvoering van het project.
Vakspecialist: Sjoerd Wagenaar / Sjoerd.Wagenaar@Groningen.nl / 050 367 8920				

10. Investeringsen	Basis	Plus	Max	Indicatoren
Kosten Investeringskosten Onderhoud Exploitatie Opbrengsten Over gehele levensduur	Inzicht Een investeringskostenramingen volgens SSK-2018 systematiek, geactualiseerd per projectfase (SO, VO, DO).	Advies besparingen De investeringskostenraming uitbreiden met een LCC-analyse en besparingsadviezen, geactualiseerd per projectfase (SO, VO, DO).	Varianten in beeld Van ten minste 2 varianten: • Een MKBA analyse waarbij investeringskosten en levensduurkosten o.a. als input dienen; OF • Een variantenafwijking van investerings- en levensduurkosten. De varianten volledig integraal doorrekenen en de resultaten beschrijven in een notitie.	• Kostenramingen volgens richtlijnen “Kaders en Eisen Kostenramingen” en “Productbeschrijving Besteksbegroting”. Voor de actuele versie van deze documenten zie: https://gemeente.groningen.nl/kostenbeheersing-projecten • Maatschappelijke kosten en baten op basis van bijvoorbeeld het Onderzoeksprogramma Economische Effecten Infrastructuur (OEI)-systematiek • Berekenen van de monetaire waarde van het natuurlijk kapitaal in het projectgebied.
Vakspecialist: Martin Roelfs / Martin.Roelfs@Groningen.nl / 06 2912 6492				

11. Vestigingsklimaat	<i>Basis</i>	<i>Plus</i>	<i>Max</i>	<i>Indicatoren</i>
Werkgelegenheid Gebiedseconomie Bereikbaarheid, aantrekkelijkheid Innovatie- en aanpassingsvermogen Innovatiepotentie Samenwerking	<i>Inzicht en minimaal niveau van verbetering</i> In beeld brengen gevolgen project op werkgelegenheid en gebiedseconomie; Inventariseren nieuwe kansen; kansen proberen te benutten	<i>Significante en meetbare verbetering</i> Extra inzet om kansen te benutten Significante verbetering op minimaal op één subthema	<i>Maximale inzet</i> Significante en duurzame (lange termijn) verbetering op alle subthema's Geen negatieve effecten Faciliteren toekomstige ontwikkelingen	• Inzichtelijk maken van de effecten voor de (lokale) arbeidsmarkt en de gebiedseconomie door middel van een kwalitatieve of kwantitatieve beschrijving van (hoeveelheden) banen die gecreëerd worden ten gevolge van de ontwikkelingen en voor welke doelgroep(en) dat gebeurt. Bijvoorbeeld via: • Woz-waarde • Kosten m2 kantoren / bedrijfsruimte, leegstand van panden • Bezettingsgraad van gronden • Omzet in de regio • Geïnvesteed vermogen • Omzet regio • Kwalitatieve beschrijving van positieve effecten voor de (lokale) economie, bijvoorbeeld de verbetering van de bereikbaarheid van bedrijventerrein door nieuwe infrastructuur. Effecten voor de economie worden voor grote(re) infrastructurele ontwikkelingen in de initiatief-/verkenningfase in beeld gebracht d.m.v. bijvoorbeeld marktanalyses en in de business case • Innovatie- en aanpassingsvermogen van de gebiedseconomie: kwalitatieve beschrijving van de consequenties/kansen voor een duurzame lokale economie vanuit het project.
Vakspecialist: - / - / -				

12. Verkeer en vervoer	Basis	Plus	Max	Indicatoren
Duurzame mobiliteit CO2-neutraal/ emissievrij in 2035 Verminderen Veranderen Vergroenen Verkeersveiligheid Snelheid Inrichting Kwetsbare groepen (kinderen) Doorstroming In de eindsituatie Tijdens aanleg en werkzaamheden Functionaliteit Toekomstvast Onderhoud, storingen Aansluitingen OV, overslagmogelijkheden Innovaties, zelfrijdende voertuigen Faciliteren/stimuleren OV Faciliteren/stimuleren emissievrij vervoer (oplaadpunten)	<i>Faciliteren</i> Inzicht in bereikbaarheidseffecten op korte en lange termijn Project verbetert bereikbaarheid in eindfase, hinder tijdens uitvoering acceptabel Binnen de gestelde kaders kiezen voor meest duurzame alternatieven	<i>Stimuleren</i> Aanvullend op bereikbaarheid ook verbeteren van andere subthema's Stimuleren duurzame ketenmobiliteit (fiets – ov – en andere duurzame transportwijzen) Geen vertragingen openbaar vervoer	<i>Excelleren</i> Project aangrijpen om andere doelstellingen in mobiliteit of energietransite te halen Meetbare doelen vaststellen op de subthema's	• De reistijd(vertraging) in het Openbaar Vervoer is uit te drukken in minuten en DRU. • Verkeersslachtoffers; dodelijk, letsel, UMS. • Bereikbaarheid kan kwalitatief worden omschreven conform de methodiek voor milieueffecten in planprocedures. • Vervoersprognoses en verkeerssimulaties kunnen (kwantitatief) inzicht bieden in huidige en toekomstige bereikbaarheid en knelpunten voor de doorstroming. • CO2, NOX en fijnstof-uitstoot.
Vakspecialist: Chris Munneke / Chris.Munneke@Groningen.nl / 050 367 8842				

Meer weten? Hulp nodig?

Kernteam

Voor meer informatie kunt u terecht bij het Kernteam Duurzaam Grond-, Weg- en Waterbouw van de Gemeente Groningen. Het kernteam wordt gevormd door:

Wouter van Bolhuis (voorzitter) - Programmaleider SO

Tamara Ekamper - Beleidsmedewerker SO

Paula Zeldenrust – Technische Specialist SB

Henk van der Velde – Teamleider SB

Gerd Boerema – Projectleider SO

Freek Wilkens – Stedenbouwkundig Ontwerper SO

Anna Schwab – Beleidsmedewerker SB

Gerard Verelst – Adviseur Inkoop

Jan Krist – Constructeur/Adviseur SI

Jan-Willem Brontsema – Beleidsmedewerker SO

Marc Remijn (secretaris) – Beleidsmedewerker SO

Vakspecialisten

Vakinhoudelijke vragen of kunt u stellen aan de specialisten per thema. Hun namen en contactgegevens vindt u bij de thema's in het voorgaande hoofdstuk.

En verder...

Interne documenten, evaluaties, verslagen enz.

Websites van andere gemeenten/organisaties

Literatuur

Groninger Ambitiweb Duurzaam GWW

Duurzaam werken in de openbare ruimte

